

Op 16-12-2013 heeft GGD Kennemerland een mail van Tata Steel ontvangen met hun opmerkingen over het concept van het GGD-rapport "Gezondheidsmonitor IJmond" (versie 29-11-2013). Hieronder de mail en de reactie van de GGD op de punten van Tata Steel.

Beste [REDACTED]

Ik wil hierbij opmerken dat een aantal belangrijke commentaren op de GGD rapportage "Gezondheidsmonitor IJmond" niet zijn meegenomen in de laatste versie en de reactie van de GGD hierop niet altijd bevredigend was. Daarnaast zijn er een aantal zaken aan het rapport toegevoegd waar Tata Steel op reageert. Het gaat om de volgende punten. De (comment X) verwijst naar de eerdere reactie van GGD:

1. (comment 1) Onder 4.3.2.conclusies. Met statements als:

"los hiervan is het de vraag of de contrasten in basismetaal op zichzelf groot genoeg zijn om gezondheidseffecten te kunnen aantonen"

Reactie GGD: Deze zin is weggehaald.

"zo zouden het 'healthy worker'- effect en/of selectieve migratie in dit onderzoek kunnen verklaren dat er in het onderzoek geen verschillen gevonden worden in astma/COPD tussen de vijf gebieden of dat er in het hoogst belaste gebied minder hoge bloeddruk voorkomt"

Reactie GGD: We hebben deze zin veranderd in: "In dit onderzoek hebben we niet kunnen corrigeren voor deze twee aspecten, omdat we geen gegevens hadden over de omvang van het 'healthy worker'-effect en selectieve migratie in het IJmondgebied."

wordt de indruk gewekt dat de onderzoekers verbaasd zijn dat er geen statische verschillen aangetoond zijn. Daarnaast wordt de betrekkelijkheid van de geografische schaal van het onderzoek niet benoemd. Tata Steel vindt dat dit objectiever geformuleerd dient te worden.

Reactie GGD: Het onderzoeksgebied dat in het onderzoek is gebruikt is ons inziens adequaat. De indeling in vijf gebieden is gebaseerd op de concentratie fijn stof afkomstig van de basismetaalindustrie en loopt daardoor op van het laagst belaste gebied naar het hoogst belaste gebied. Voor geurhinder, stof/roet/rookhinder, geluidshinder en bezorgdheid zijn statistische verschillen gevonden, dus het schaalniveau lijkt groot genoeg om significante verschillen aan te kunnen tonen.

Om meer in lijn te komen met het onderzoeksgebied van het RIVM zouden we in een vervolgonderzoek het onderzoeksgebied nog kunnen uitbreiden naar het noordoosten. Een kanttekening hierbij is dat dit alleen mogelijk is voor chronische aandoeningen en niet voor hinder en bezorgdheid, omdat hinder en bezorgdheid door de GGD'en ten noordoosten van ons anders worden uitgevraagd. Uitbreiding van het onderzoeksgebied maakt het rapport daardoor wel complexer, omdat er dan voor chronische aandoeningen een ander onderzoeksgebied gehanteerd gaat worden dan voor hinder en bezorgdheid.

We hebben dit punt nu als mogelijke verbetering van de uitvoering van het onderzoek in de toekomst opgenomen (paragraaf 4.4.): "Het onderzoeksgebied zou naar het noordoosten uitgebreid kunnen worden door gegevens van de aangrenzende GGD'en op te vragen. Echter, dit is alleen mogelijk voor chronische aandoeningen (vraagt elke GGD op dezelfde manier uit) en niet voor hinder en bezorgdheid (vraagt elke GGD anders uit)."

Op p. 29 van het rapport bediscussiëren we de geografische schaal van het onderzoek. Daar wordt aangegeven dat als de drie laagst belaste gebieden worden samengenomen tot één referentiegebied er dan wel een statistisch significant verschil wordt gevonden voor astma/COPD. Dit geeft aan dat de gebiedsindeling en de keuze van het referentiegebied dus van invloed kunnen zijn op het al dan niet vinden van statistisch significante resultaten.

2. (comment 3) Het literatuuronderzoek is naar de bijlage verplaatst. Tata Steel benadrukt nogmaals dat deze literatuuronderzoeken verwijderd dienen te worden om de reeds genoemde redenen. De conclusie dat "In het algemeen kan uit de literatuur geconcludeerd worden dat er aanwijzingen zijn voor negatieve gezondheidseffecten door luchtverontreiniging in de buurt van staalfabrieken" voegt ons inziens niks toe en bekijkt de effecten niet in relatie tot milieupformance.

Reactie GGD: De literatuurverkenning maakt deel uit van het huidige monitoronderzoek, omdat dit zo beschreven staat in het briefrapport 'Opties voor monitoring gezondheid in de IJmond in relatie tot luchtkwaliteit' (2011). Het betreft een voortzetting en uitbreiding van de literatuurverkenning die gedaan is door het RIVM in het rapport 'Geografisch patroon van kanker in de IJmond en omstreken. Deelrapport 3 in de reeks rapporten over de invloed van uitstoot van Corus op de omgeving' (2009).

In bijlage 1 van het rapport hebben we nu de reden omschreven waarom de literatuurverkenning is opgenomen. Ook is de conclusie aangepast in: "Gezien deze punten is een algemene conclusie uit de bestudeerde literatuur dan ook moeilijk te trekken. We zien dat sommige onderzoeken aanwijzingen vinden voor negatieve gezondheidseffecten in de buurt van staalindustrie en andere onderzoeken niet."

3. (comment 4, comment 13) Wanneer er gedetailleerde(re) kaarten worden opgenomen in het onderzoek m.b.t. fijn stof zouden wij deze eerst graag willen zien. Het gaat over de bijdrage van ons bedrijf. Wanneer een vergelijking met een groter geografisch gebied niet mogelijk is zoals ook wordt aangegeven in de reactie, dan hiervan graag ook de beperkende werking aangeven in het rapport.

Reactie GGD: Er worden geen gedetailleerde(re) kaarten in het rapport opgenomen. Wel wordt er een tabel opgenomen met de concentraties (en ranges) van fijn stof afkomstig van de basismetaalindustrie in de 5 gebieden, zoals gepresenteerd op de adviesgroepbijeenkomst van 12/12.

Zie hierboven onder 1 voor onze reactie op de opmerking over het geografisch gebied.

4. (comment 8) wanneer er geen gegevens zijn om versturende variabelen te corrigerengraag ook de onzekerheid aangeven in de conclusies die hiermee gepaard gaat.

Reactie GGD: Voor de meeste versturende variabelen hebben we gecorrigeerd in de logistische regressiemodellen (zie paragraaf 2.2.6. t/m 2.2.8). Variabelen waarvoor we niet of moeilijker konden corrigeren hebben we beschreven in bij de methoden (p.12 5^e alinea) en in de discussie (zie p. 29 onderaan en p. 30 4^e alinea). We hebben geen gegevens over mensen die niet gerespondeerd hebben (selectieve non-respons). Ook dit komt in de discussie aan bod, bv. bovenaan p. 30.

5. (comment 9 en 10) Tata Steel benadrukt dat het aangeven van de context van de conclusies meer behelst dan "de interpretatie/samenhang tussen de onderzoeken in de IJmond" in de samenvattende rapportage. Wanneer het grotere plaatje niet kan worden gegeven dient dit expliciet te worden vermeld in beide rapportages. De context die bijlage 1 biedt dient ten minste vertaald te worden naar beperkingen t.a.v. de conclusies. De literatuurverkenning t.a.v. chronische aandoeningen maakt vergelijking met bevindingen in deze studie onmogelijk.

Reactie GGD: Er wordt/gaat op verschillende manieren contextinformatie geboden worden. Ten eerste zijn voor hinder, bezorgdheid en chronische aandoeningen naast de prevalenties in de vijf gebieden ook de prevalenties gegeven voor de totale regio Kennemerland. Ten tweede behelst het huidige onderzoek een nulmeting. Bij het volgende onderzoek zullen de resultaten uit deze nulmeting contextinformatie bieden.

Contextinformatie geven met behulp van de literatuur is lastig, omdat er geen andere staalfabrieken zijn in Nederland en in buitenlandse studies naar staalfabrieken zijn er vaak ontbrekende gegevens.

Wij hechten grote waarde aan de opmerkingen, aangezien 'gezondheid' een zeer belangrijk en gevoelig onderwerp betreft, dat ons allen aangaat. Een correcte en zorgvuldige formulering is in ons aller belang, maar vooral ook voor inwoners in het IJmondgebied.

Als er nog vragen en of opmerkingen zijn naar aanleiding van ons schrijven hoor ik dat graag.

Met hartelijke groet,

[Redacted]

Tata Steel Strip Products Mainland Europe

Tata Steel

[Redacted]

E: xxxxxx@tatasteel.com

www.tatasteeleurope.com

This transmission is confidential and must not be used or disclosed by anyone other than the intended recipient. Neither Tata Steel Europe Limited nor any of its subsidiaries can accept any responsibility for any use or misuse of the transmission by anyone.

For address and company registration details of certain entities within the Tata Steel Europe group of companies, please visit <http://www.tatasteeleurope.com/entities>
